

**“YOSH VERTERNING IZTIROBLARI” ROMANINING YEVROPA
MADANIYATIGA TA’SIRI**

Marqayev Komil Sherqulovich

Axborot texnologiyalari va menejment universiteti

“Filologiya” kafedrası dotsenti, filologiya fanlari nomzodi

Annotatsiya

Yohann Volfgang Gyotenin "Yosh Verterning iztiroblari" romani Yevropa adabiyotining muhim asarlaridan biri bo‘lib, romantizm harakatining shakllanishiga sezilarli ta’sir ko‘rsatgan. Asar, insonning ichki dunyosini va hissiyotlarini tasvirlashda yangi estetik yondashuvni ilgari surgan. Gyote, Verterning iztiroblari orqali, yoshlarning shaxsiy va ijtimoiy muammolarini ko‘rsatgan, ularning ichki izlanishlarini va jamiyatdagi o‘rinlarini aniqlashga bo‘lgan ehtiyojini ochib bergan. Roman, nafaqat adabiyotga, balki falsafa, estetik va ijtimoiy qarashlarning shakllanishiga ham katta ta’sir ko‘rsatdi. "Yosh Verterning iztiroblari" o‘z davrining ijtimoiy va siyosiy o‘zgarishlari, yoshlarning iztiroblari va yangi qadriyatlarni qidirishidagi muammolarni aks ettirgan.

Kalit so‘zlar: romantizm, ichki dunyo, hissiyotlar, Yevropa madaniyati, ijtimoiy muammolar, subyektiv yondashuv, estetik qarashlar, ijtimoiy va siyosiy o‘zgarishlar.

Annotation

Johann Wolfgang von Goethe's *The Sorrows of Young Werther* is one of the pivotal works in European literature, significantly influencing the formation of the Romantic movement. The novel introduces a new aesthetic approach to depicting the inner world and emotions of individuals. Through Werther's suffering, Goethe explores the personal and social struggles of youth, their inner quest, and the need for self-realization in society. The novel had a profound impact not only on literature but also on philosophy, aesthetics, and the development of social viewpoints. It reflects the social and political changes of its time, as well as the search for new values by the youth.

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th April, 2025

Keywords: Romanticism, inner world, emotions, social issues, individual, subjective approach, European culture, aesthetic views, social and political changes.

Аннотация

Роман Иоганна Вольфганга Гёте *Страдания молодого Вертера* является одним из важнейших произведений в европейской литературе, оказавших значительное влияние на формирование Романтизма. Это произведение представляет новый эстетический подход к изображению внутреннего мира и эмоций личности. Через страдания Вертера Гёте исследует личные и социальные проблемы молодежи, их внутренний поиск и стремление к самореализации в обществе. Роман оказал глубокое влияние не только на литературу, но и на философию, эстетику и развитие социальных взглядов. В нем отражаются социальные и политические изменения того времени, а также поиск новых ценностей среди молодежи.

Ключевые слова: Романтизм, внутренний мир, эмоции, европейская культура, социальные проблемы, субъективный подход, эстетические взгляды, социальные и политические изменения.

Yohann Wolfgang Gyote Yevropa adabiyotining ulkan shaxslaridan biri bo‘lib, uning asarlari madaniyat, falsafa, estetik va adabiy dunyoning shakllanishida katta rol o‘ynagan. Gyote o‘zining mashhur romanlari bilan nafaqat nemis, balki butun Yevropa adabiyotida iz qoldirgan. Ayniqsa, uning “Yosh Verterning iztiroblari” (Die Leiden des jungen Werthers) romani, 1774-yilda nashr etilgandan so‘ng, Yevropada g‘oyat katta ta’sir ko‘rsatdi. Ushbu roman romantizmning dastlabki o‘rni sifatida, shuningdek, yoshlar va adabiyotning ijtimoiy, falsafiy va estetik o‘zgarishlariga bo‘lgan reaksiyani ifodaladi.

Gyotenin "Yosh Verterning iztiroblari" asari, uning hayoti va adabiy g‘oyalarining yirik ifodasi bo‘lib, Yevropa madaniyatining bir qator jabhalariga ta’sir etdi. Ushbu maqolada “Yosh Verterning iztiroblari” romanining Yevropa madaniyatiga ta’sirini tahlil qilish, uning romantizm va individning ichki izlanishlariga nisbatan

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th April, 2025

yondashuvi, shuningdek, romanning Yevropaning boshqa adabiy oqimlari va ijtimoiy tuzilmalari bilan qanday o‘zaro aloqada bo‘lgani ko‘rib chiqiladi.

“Yosh Verterning iztiroblari” romani romantizmning shakllanishiga muhim hissa qo‘shgan asar sifatida tarixda muhim o‘rin egallaydi. Romantizm — bu yangi, hissiy va individual yondashuvni ilgari surgan adabiy va madaniy harakat bo‘lib, Gyote bu harakatni o‘z asarida ajoyib ifoda etgan. Romantizmning markaziy g‘oyasi, insonning ichki dunyosini, hissiyotlarini va tabiat bilan uyg‘unligini ta’kidlashda edi. Verterning shaxsiy iztiroblari va uning sevgisi, romanning asarida tilga olingan asosiy mavzular bo‘lib, bu o‘ziga xos romantik hissiy izlanishlarni yaratadi. Verterning ichki kechinmalari, ijtimoiy to‘siqlarni va uning qayg‘ularini tasvirlashda Gyote, roman shaklida insonning ichki dunyosini aks ettirgan birinchi muhim adib sifatida ajralib turadi.

Yevropada “Yosh Verterning iztiroblari” nashridan so‘ng, ko‘plab yoshlar o‘zingizni Vertern bilan taqqoslashdi, uning iztiroblarini o‘z shaxsiy his-tuyg‘ulari sifatida qabul qilishdi. Bu holat "Vertern sindromi" deb atalgan, va o‘shanda bu roman yoshlar orasida kattaroq ta’sir ko‘rsatgan. Verterning o‘zi bilan yuzma-yuz kelgan muammolarni hal qila olmasligi, uning yuragidagi his-tuyg‘ularni o‘tkazishga imkon yaratgan.

“Yosh Verterning iztiroblari” romanining ijtimoiy muammolarni aks ettirishdagi o‘rni ham beqiyosdir. Gyote, bu asarda, o‘zining yashash davrining ijtimoiy va siyosiy tuzilmalari bilan bog‘liq muammolarni ham kiritgan. XVIII asrning oxirlarida Yevropada katta ijtimoiy o‘zgarishlar sodir bo‘lgan, shu jumladan, klassikizmning qaror topishi va industrial inqilobning boshlanishi. Gyote o‘zining asarida bu o‘zgarishlarga, xususan yoshlarning o‘zaro aloqalariga va ijtimoiy ziddiyatlarga qarshi turdi.

Verterning tashvishlari, jamiyatda o‘zining o‘rni, xususiyati va muhabbatiga bo‘lgan iztiroblari hamda ijtimoiy ijtihodlar uning ichki izlanishlari bilan bog‘lanadi. O‘zining hissiyotlari va shaxsiy imkoniyatlari bilan yuzma-yuz kelgan Verterning iztiroblari, yoshlar orasida keng tarqalgan ijtimoiy jihatlarning ifodasi sifatida qabul qilindi. Asar, yoshlarning jamiyatdagi o‘z o‘rnini topishga intilishlarini va shu bilan birga ularning o‘zlarini anglashga bo‘lgan ehtiyojini ochib berdi.

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th April, 2025

Gyotening bu asari, Yevropa adabiyotining keyingi rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Roman, birinchi navbatda, romantik adabiyotning o'ziga xos yondashuvini yaratdi, shu bilan birga, Yevropa adabiyotida individualizmning o'sishiga katta turtki bo'ldi. Gyote, "Yosh Verterning iztiroblari" orqali, insonning ichki dunyosini tasvirlashda birinchi bo'lib individualistik, shaxsiy va sub'ektiv yondashuvni olib kirgan. Bu o'zgarish Yevropa adabiyotida yangi bir davrni boshlab berdi. Fransuz, ingliz va italyan adabiyotlarida individualizmning va ichki izlanishlarning yuksalishiga olib keldi. Shuningdek, asar keyingi romantik shoirlar va yozuvchilarga ham ilhom manbai bo'ldi.

Gyote o'zining romantik yondashuvini ishlab chiqargan birinchi adib sifatida Yevropa adabiyotida yangi janrlar va uslublarni yaratishda katta ta'sir ko'rsatdi. "Yosh Verterning iztiroblari" asari, asrlar davomida bir qancha adabiy oqimlarni shakllantirgan va yoshlarni, ayniqsa, adabiyotga qiziqqanlarni o'ziga jalb etgan.

Gyote "Yosh Verterning iztiroblari"da tabiatni nafaqat tashqi dunyo sifatida, balki insonning ruhiy holatini aks ettiruvchi ramz sifatida tasvirlagan. Verterning ruhiy iztiroblari tabiat tasvirlari bilan bog'lanadi, bu esa asar ichidagi hissiyati va romantik yondashuvni kuchaytiradi. Tabiat va inson o'rtasidagi uyg'unlik Gyotening romantik estetik qarashlarining markazida joylashgan.

Gyote tabiatni insonning ichki dunyosining aks-sadosi sifatida ko'radi, bu esa uning asarini chuqur ma'noga ega qiladi. Tabiat bilan insonning ichki hissiyati o'rtasidagi bog'lanish, Yevropa madaniyatida yangi estetik qarashlarni shakllantirishga yordam berdi. Roman, Yevropaning madaniy va ijtimoiy hayotida katta o'zgarishlarni aks ettirdi. Gyote zamonining intellektual va ijtimoiy vaziyatlariga javoban, asarda diniy, falsafiy va ijtimoiy qarashlarning o'zgarishini tasvirlaydi. Verterning qismati va uning iztiroblari, Yevropa ijtimoiy tuzilmalaridagi islohotlarga va yoshlarning yangi qadriyatlarni qidirishiga mos tushadi.

Gyotening "Yosh Verterning iztiroblari" romani Yevropa madaniyatiga nafaqat adabiyot, balki falsafa, estetik va ijtimoiy qarashlarning shakllanishiga katta ta'sir ko'rsatdi. Asar romantizmining dastlabki misollaridan biri bo'lib, insonning ichki dunyosini tasvirlashda yangi estetik yondashuvni yaratdi. "Yosh Verterning iztiroblari" orqali Gyote, Yevropa adabiyotiga, yoshlarning iztiroblari, ijtimoiy va shaxsiy qiyinchiliklar haqida yangi bir qarash olib kirdi. Bu asar, yoshlar va

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th April, 2025

adabiyotshunoslar orasida shaxsiy va madaniy izlanishlarga katta turtki bo'ldi va hali ham Yevropa adabiyoti tarixida muhim o'rin egallaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Iogann Wolfgang Gyote. Yosh Verterning iztiroblari. Elezabet print. Toshkent – 2018. 196 b.
2. Jabborovich, X. J., & Sherkulovich, M. K. (2020). Lexicographic study of ethnonymy semantics. *Test Engineering and Management*, 83(5-6), 737-742.
3. Бобокалонов, Р. Р., Курбанов, П. А., Маркаев, К. Ш., & Хаитов, Ч. (2016). ДОСТИЖЕНИЯ УЗБЕКСКИХ УЧЕНЫХ В ОБЛАСТИ ЛИНГВИСТИКИ ТЕКСТА НА ОСНОВЕ НАУЧНЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ В МИРОВОЙ ЛИНГВИСТИКЕ. *International scientific journal*, 30.
4. SHERQULOV, S. TRAGEDY IN WILLIAM FAULKNER'S "THE SOUND AND THE FURY". О 'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI XABARLARI, 2022,[1/3 ISSN 2181-7324.
5. Komilovich, S. S. (2024). QIYOSIY ADABIYOTSHUNOSLIKDA ADABIY TA'SIR MASALALARI. In *Konferensiyalar| Conferences* (Vol. 1, No. 4, pp. 492-495).
6. Komilovich, SS (2023). TOG 'AY MUROD IJODIDA UILYAM FOLKNER ASARLARI TA'SIRI. *Integratsiyalashgan ta'lim va tadqiqot jurnali* , 7 (1), 75-77.
7. Abdumannonovna, A. D. (2025, March). "MARJONLAR O'YINI" ROMANIDA G'ARB VA SHARQ TAFAKKURINING SINTEZI. In *International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences* (pp. 80-87).
8. Abdumannonovna, A. D. (2025, March). HERMANN HESSE IJODIDA ROMANTIZM. In *International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences* (pp. 72-79).
9. Abdumannonovna, A. D. (2025, April). "MARJONLAR O 'YINI" ROMANIDA INTELLEKTUAL DUNYO VA REAL HAYOTNING AJRALISHI MUAMMOSI. In *International Conference on Economics, Finance, Banking and Management* (pp. 169-176).